

На початку 2014 р. світ перебуває напередодні глобальних змін, мова йде про нові фактори економічного зростання, геополітичний ландшафт, об'єднуючі людей соціальні контракти, а також екосистеми планети. З економічної точки зору, світова економіка вступає в еру занижених очікувань і підвищеної невизначеності. Світу доведеться задовольнятися повільним ростом. Зрозуміти наслідки допоможе простий розрахунок: якби світова економіка росла докризовими темпами (понад 5 % на рік), то її обсяг подвоївся б менш ніж за 15 років; при зростанні на 3 % для подвоєння потрібно близько 25 років. Чотири найбільших економіки світу переживають процес трансформації. США прагне стимулювати економічне зростання в умовах політичної нестійкості. Китай намагається перейти до моделі зростання, заснованої не стільки на експорті, як на внутрішньому попиті. Європа бореться за збереження єдиної валюти, одночасно намагаючись вирішити безліч інституційних проблем. Японія за допомогою нетрадиційної грошово-кредитної політики долає наслідки 20-річної дефляції. Реформи, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності розвинених економік, як і раніше далекі від завершення, а середнє співвідношення сукупного державного і приватного боргу до ВВП в цих країнах зараз на 30 % вище, ніж до кризи. До цієї причини для занепокоєння додається і ослаблення економічних показників багатьох країн, що розвиваються. Ще в 2007 році очікувалося, що країни, які розвиваються, до моменту виходу з кризи перевершать аналогічні показники розвинених країн. Сьогодні ж країни з розвинутою економікою роблять значніший внесок у зростання світового ВВП, ніж країни, які розвиваються, де зростання в найближчі роки не перевищить 4 %. Ситуація поступово поліпшується в країнах з високим рівнем доходу, але протягом наступних років ця тенденція буде під загрозою.

Прогрес в Єврозоні реальний, хоча і слабкий. Гарна новина полягає в тому, що катастрофи вдалося уникнути, а рецесія добігає кінця. Але поліпшення не означає відродження: стійкого зростання, необхідного для зниження безробіття і боргового навантаження, як і раніше немає. Тепер основний ризик для Єврозони – не вихід окремих країн, а досить тривалий період повільного економічного зростання і високе безробіття. Варто зауважити, що у 2013 р. кількість безробітних у світі зросла на 5 млн. осіб і досягла понад 202 млн., таким чином, рівень безробіття склав 6 %. Близько 23 млн. працівників опинилися поза ринком праці. Очікується, що до 2018 р. число людей, що шукають роботу, зросте на 13 млн. осіб. У 2013 р. близько 74,5 млн. людей у віці від 15 до 24 років не мали роботи, таким чином, рівень молодіжного безробіття склав 13,1 %. Крім цього, у 2013 р.

близько 839 млн. працівників та їх сімей жили на менш ніж 2 дол. США в день., а близько 375 млн. на менш ніж 1,25 дол. Тим часом, в країнах з ринками, що розвиваються (emerging markets), умови для спаду якраз зберігаються. За останні 15 років країни БРІК (Бразилія, Росія, Індія і Китай) домоглися чудового прогресу, але до цих пір вони проводили відносно легкі реформи, наприклад, в банківській сфері або у сфері валютного регулювання. Так звані реформи другого покоління носять структурний характер, є життєво важливі для довгострокового зростання, але реалізувати їх набагато важче. Відмова від неефективних субсидій, перетворення на ринку праці судової реформи та ефективна боротьба з корупцією – все це політично чутливі заходи, які можуть бути заблоковані інтересами потужних груп.

Що стосується міжнародного руху капіталу, то інвестори відкривають нові місця для перспективних вкладень у нерухомість. Так сьогодні вони зацікавлені в квадратних метрах таких країн, як Монголія, Гренада, Бразилія і Африка. Монголія може стати країною, чия економіка буде вважатися однією з найбільш швидкозростаючих у світі. Цьому сприяє прийняття в минулому році нових законів, які спрямовані на те, щоб зробити її більш популярною серед закордонних інвесторів для діяльності в новому 2014 році. Монголія перетворюється з нікому не відомої країни, населення якої складається з кочівників, в ключову для інвестицій одиницю. Це стане можливим завдяки запасам мінералів вартістю близько 1,5 трлн. доларів. У свою чергу гірничодобувна промисловість забезпечила добробут населення і підвищення попиту на житло. Щодо Гренади, то до 2021 р. вона займе лідируючі позиції серед ринків Карибських островів, а 2014 р. буде ключовим для інвестування держави. Бразилія названа однією з найбільш популярних країн для інвестування в нерухомість в 2014 р., так як тут пройдуть світовий чемпіонат з футболу та Олімпійські і Параолімпійські ігри 2016 р.

Новий рік обіцяє бути більш складним і для України, ніж здавалося на перший погляд, навіть якщо враховувати прихід в Україну російських грошей. 2014 р. успадкує від 2013 р. всі тенденції в державних фінансах. За винятком одного – пошук грошей для фінансування бюджетного дефіциту, що може бути не таким проблемним, як у 2013 р., принаймні до IV кварталу. У 2014 р. банківська система буде розвиватися в руслі трендів минулих років, хоча з'явиться ряд нових, і деякі з них виявляться позитивними. Всі процеси будуть зав'язані на боротьбі за частку ринку. Вона визначатиме низьку рентабельність банків, продовження процесів злиття і поглинання, створення нових банків і фактичну неплатоспроможність окремих банків з низькою якістю активів. Але головна тенденція банківського сектора в 2014 р. – радикальне зменшення виплат за зовнішніми кредитами. Активний друк грошей Нацбанком (за 11 місяців 2013 грошова база збільшилася на 13 %), малий обсяг золотовалютних резервів, який міг призвести до девальвації і істотного подорожчання

імпортних товарів, і передвиборчий зростання соціальних виплат, не забезпечених відповідним підвищенням продуктивності праці, видавалися переконливими аргументами. Слід зауважити, що занадто істотне прискорення інфляції так само не вигідно владі, враховуючи вибори-2015, як і дуже повільне зростання соціальних виплат. Отже, за ключовими макроекономічними показниками він нагадуватиме 2013-й. Це може приспати увагу, але буде супроводжуватися збільшенням державного боргу та наближенням періоду істотних виплат; проїданням запасів і вартості чистих активів підприємств та їх відмовою від інвестування; необґрунтованим зростанням соціальних виплат та відповідним збільшенням структурного дефіциту бюджету. Ці нібито другорядні показники вберуть в себе весь негатив застою в економіці, але дадуть про себе знати пізніше.